АВГУСТ 6
Воскресенье
1939 он
№ 180 (2810)
Сэн 10 мvнгэ

Бvхы оронуудай пролетаринар, нэгэдэгты!

БУРЯТ-МОНГОЛ ҮНЭН

ВКП(б)-эйн Б.-М Обкомой ба БМАССР-эй Верховно Соведэй Президиумай ОРГАН.

Azalşadai depytaaduudai niutaguuddaxi soveedyydte [b]olxoo baigaa hungaltanuud tuxai

[A]zalşadai depytaaduudai niu[ta]guuddaxi soveedyydte hun[gal]tanuud tuxai polozeeni bol[bol] delxei deere egeel demo[kra]tiiçeska erxenyydiiji soveed [...]nde ygehen ba byxezyylhen [St]alinska Konstituuciin aguuji[n] priincipyydei yndehe huuri [de]ere zoxioogdobo. Polozee[ni]iji, azalşadai depytaaduudai [niu]taguuddaxi soveedyydte [hu]ngaltanuudai zuram tuxai [bol]ьşeviig zakooniiji zoxiooxo[d]o, SSSR-ei Verxoovno So[ve]edte, sojuuzna ba avtonoom[no] respyyblikenyydei Verxoov[no] Soveedyydte hungaltiin [ka]mpaaninuudai oopedonь xa[da]da abtaba. Ede hungalta[nu]ud xadaa tusagaar jixe orga[niz]oovannoor yngerheniinь ba [ko]mmuniistnuud ba partiina [bus]enyydei staalinska bloogoi [xam]otomo ilaltaar dyyrheniinь [te]deetei baina.

[A]zalşadai depytaaduudai niu[ta]guuddaxi soveedyydte hun[gal]tanuud tuxai polozeeni bol[bo]l hungaltanuudta, Rossiisko [Fe]deraaciin byxii azalşadai by[x]deerөө xabaadalsalgiijinь [...]ngaxa gehen centraalьna ne[gə] bodoloor nebterenxei. Hun[gal]gşa byxen xadaa xaanaşji [...]gaahaa xamaagyi, өөriingөө [gr]azdaanska ynder yyrgiiji dyyr[ge]xe argabaidaltai baixaar, [hu]ngaltiin tiime zuram baiguu[l]danxai. Gyrenei zasagai by[xii] oorganuudiiji konstriirovalda ynexөөr xabaadalsalgiiji [...]dta garantiirovalagşa soveed, [so]cialiis demokratiiin udxanь [by]xii delxein urda yşөө nege [...]xin demonstriirovalagdaxanь.

Socialiis demokraati bolbol [za]sagai byxii oorganuudai hun[gal]tanuudta aradai maassanuu[dai] bodoto xabaadalsalgiijinь [xa]ngaxahaa gadna,—soveedyy[d]i orondo Leenin—Staalinai [p]artiiin xytelberi doro, xeden [m]illioon azalşad xadaa hungal[tii]n kampaaninuudai organizaa[to]r bolon vestypaalna. SSSR-ei [V]erxoovno Soveedte hungalta[n]uudai yjede, manai oronoi [m]illioon xaxadhaa deeşe tyryy [x]ynyydenь hungaltiin uçastkoo[v]o komiissanuudai sostaavta [x]ydelmerilhen baina. Sojuuzna [b]a avtonoomno respyyblike[n]yydei Verxoovno Soveedyyd[te] hungaltanuudai yder[ny]ydte, yşөө olontooto azalşad [x]adaa hungaltiin komiissanuu[d]ai çleengyydenь baihan jym. [A]zalşadai depytaaduudai niuta[g]uuddaxi soveedyydte hungal[t]anuud tuşaa hungaltiin kam[p]aani xadaa organizacioonno [b]a agitacioonno xydelmeride [x]abaaduulagdaxa xynyydeigee [t]oogoinь talaar yşөө jixe dalai[ga]tai bolxonь hezeggyi. Uridşa[ha]n bodomzolon yzehenei jo[h]oor, gansaxan le RSFSR-te, hungaltiin uçastkoovo komiis[s]anuudai çleengyydenь 4 mil[li]oonhoo deeşe bolxo baina. Manai hungaltiin sisteeme xa[d]aa ynexөөrөөl Staalinska Kon[s]tituuciin hungaltiin sisteeme — [d]elxei deere egeel demokratii[ç]eska hungaltiin sisteeme bai[h]anainь todorxoi, nagliaadna [y]şөө nege barimta myn.

Gazaa talahaanь xaraxada, byrzyaazna oronuuddaxi hun[ga]ltiin sisteeme xadaa zyitei [ti]şingieer xaragdaxa jym, xarin [x]ereg deeree, azalşadai ugaa olon maassanuudainь hungal[t]iin erxiiji xahana.

Manaida, ilahan socialiizmiin orondo xereg ondoo baina. Gansal manaida, ynexөөr sy[l]өөte ba ynexөөr demokratii[ç]eska hungaltanuud bii. Soveed Sojuuzai azalşa byxen xadaa bodoto aradai duraxyselөө gargalgadanь xabaadalsana.

Gyrenei zasagai niutaguudda[x]i oorganuudai hungaltanuud, Staalinska Konstituuciin johoor tyryyşiinxijee yngergegdexe hungaltanuud bolbol dalaisaa[g]aa, hungagşad ba hungamal[n]uudaigaa toogoinь talaar aguujixe politiiçeske kampaani bolxo baina. Zuundalamillioon[n]o Soveed arad bolbol azalşa[da]i depytaaduudai, xizaarai, ob[la]stnoi, gorodskoi, raioonno, seelьske ba poselkoovo soveedyydte xeden zuugaad miangan tyryy xynyydee hungaxa baina. Leenin—Staalinai paartiiar urguulagdahan, xymyyzyylegdehen xeden arbaad miangan xynyyd, aradai daisadtai temeselde xatuuzahanaa ba erelxeg zorimgoigoo, kommuniizmiin yxelgyi ideaalnuudta өөriingөө preedannostiiiji xaruulhan xynyyd gyreniiji erxilelgede jirexe baina. Tiixetei xamta, hungaltiin kampaani xadaa mynөө niutaguuddaxi soveedyydte xydelmerileze baigaa nyxedyydte bygedendenь ton serьjoozno şalgalta bolxo geeşe. Azalşad bolbol tedenerei xydelmeriiiji kritiiçeskeer, narin niagtaar segneze yzexe baina.

„Zasagai niutagainь ali negen oorgan xadaa goorodoi ba dereevniiin azalşadai olonjanziin ba ulam byri urgan baigaa xeregselnyydeinь ali negiiji xangaza şadaxagyi baiza baidag. Hain hurguuli bariaa gyş, ali ygei gy? Baira baldalai ysloovinuudiiji haizaruulaa gyş? Biyrokraad bişe jym gyş? Manai azaliiji ylemze effektiivne, manai azabaidaliiji ylemze kylьtyyrne bolgozo şadaa gyş? Xereggyişyydiiji xajaza, tedeneriiji spiisogyydhee zuraza, erximyydiiji debzyylze ba tedenerei kandidatuuranuudiiji tabiza, kandidaaduudta xandaxa xeden millioon hungagşadai kriteerinyydenь iime baina. Tiime daa, hungaltiin temeselenь erşemtei baixa, tere xadaa olontooto ton xursa asuudalnuudiiji —gol tyleb, aradta tyryyşatiin udxaşanartai praktiiçeska asuudalnuudiiji toiron bolxo baina". (Staalin).

Egeel iime deerehee, azalşadai depytaaduudai niutaguuddaxi soveedyydte hungaltanuud ba ede hungaltanuudta beledxelge bolbol azaxiin ba kylьtyyrne baiguulalta, eelzeete bojevoi zorilgonuudiiji şiidxelgede, paartiiin XVIII sjeezdiin direktiivyydiiji bejelyylgede ugaa jixe poloziitelьno roolь dyyrgexenь hezeggyi. Mynөө, oronoi tyryy seelьske soveedyyd xadaa socialiis sorevnovaanida orolsoo, Moskoovsko ooblastiiin tyryy selьsoveedyydei, Staalinska Gurbadugaar Tabanzilei neremzete socialiis sorevnovaanida aktiivnaar xabaadalsagşadai iniciatiiviiji demzene. Hungaltiin kampaaniiin yjede, socialiis sorevnovaani bolbol niutaguuddaxi byxii soveedyydiiji ezelxe ba tedenerei yderbyriiin praktiiçeska byxii xydelmeriiin şine debzeltede aguujixe stiimyl bolxonь hezeggyi baina.

Gyren tuxai staalinska hurgaal xadaa uragşaa, kommuniizm teeşe, SSSR-ei ilalta tyges debzexe zamiijinь gereltyylne. Ene istoriiçeska zamiiji amzaltatai gaar dyyrgexiin tula manai gyreniiji ulam byri bexizyylxe, terenei xyseşadaliiji ulam byri şangadxaxiin tula xydelmerilxe xeregtei.

Staalinska Konstituuciin yndehe huuri deere tyryyşiinxijee yngergegdexөө baigaa, soveed zasagai niutaguuddaxi oorganuudta hungaltanuud xadaa xydelmerişen ba tariaaşanai socialiis gyreniiji ulam byri xyseşadaltai, byxii daisadta ulam byri ajuultai bolgoxo geeşe.

Rossiisko Soveed Federatiivna Socialiis Respyyblike, adli erxete arbanegen Sojuuzna respyyblikenyydei dunda tyryyşiin respyyblike bolbol bolьşeviig organizoovannostiiin erxim ziseenyydiiji xododoo xaruulhan ba xaruulxaşji baina. Terenei ooped deerenь, byxii Soveed Sojuuzai araduud xadaa gyrenei sesen mergen xytelberide hurahan ba huraxaşji baina. Bolьşevligyydeer xytelberilegdeze baigaa, RSFSR-ei azalşad xadaa bolxoo baigaa hungaltanuudiiji erxim zişeete otliiçnoor beledxexe ba yngergexenь, Staalinska Konstituuca xadaa jamaraar yngergexiiji ereneb, tiimeer yngergexenь hezeggyi baina.

(„Praavdiin" tyryy bişeghee),

Бvхы хvсөө мобилизоваалха

Мvнөөдэрэй шухала зорилго

Хориин аймагай, Хэжэнгын МТС-ын колхозууд vбэhэ хуряалгын хvдэлмэриие тон ехээр оройтуулжа байна.

Июлиин 25-най мэдээгээр, энэ МТС-ын колхозууд 5564 гектар газарые сабшажа, планаа арай гэжэ 24,4 проц. дvvргэhэн байна. Тус МТС-ын колхозуудай vбэhэ хуряалгые иимэ муугаар ябуулжа байhанай гол шалтагаанынь хадаа, МТС-ын дирекциин ба зарим колхозуудай хvтэлбэрилэгшэдэйшье, зvгhөө, ВКП(б)-эйн ЦК-гэй Майска пленумэй тогтоолые олониитэ колхозни гуудай дунда мvнөө хvртэр дэлгэрvvлжэ ба ойлгуулжа шадаагvй дээрэhээ болоно.

Жэшээлхэдэ, Дээдэ-Хэжэнгын сомоной, „Майн Нэгэн" колхозой зарим колхозни гууд: Вечникова М., Вечников Е., Федорова М. ба Комарова П. гэгшэд колхозой ажалда ба общественнэ хvдэлмэринvvдтэ хабаададаггvй байна. Эдэнэр хадаа vбэhэ хуряалгада ябахаа мvн лэ арсадаг юм. Иимэ ябадалые колхозойнь хvтэлбэрилэгшэд хэды мэдэжэ байбашье haa, тэрээндээ ямаршье хэмжээ абадаггvй байна. Энэ мэтын фактнууд дээрэhээ, тус колхозой vбэhэ хvряалгын план арай гэжэ 36 проц. дvvргэгдээд байна.

Мvн, Советскэ сельсоведэй „Заветы Ильича" колхоз болбол vбэhэ хуряалгаа хvдэлмэриин 20 vдэр соо дvvргэхэ плантай байгаад, бvхэли 21 хоногой торшо соо оройдоо 45 проц. дvvргээ.

Тиин гэтэр, тус колхозой тvрvvлэгшэ нvх. Тарабукин болбол vбэhэ хуряалгада бvхы хvсөө мобилизовалаагvй ба тэрэниие конкретно хvтэлбэреөр хангаагvй байна. Павлов Я. А., Павлов И., Афанасьев Р., Маслов С. ба Манзаров С. г. м. колхозни гуудань хэдэн vдэрөөр архидажа ябадаг байна. Энэ колхозой колхознигуудай дунда ажалай дисциплина ба ажалай организованность тон hула.

Энэ мэтын фактнууд Доодо-Худанай, Молотовой нэрэмжэтэ ба Хэжэнгын сомоной зарим колхозуудта vзэгдэнэ.

Дутуунуудта эсэс табижа, vбэhэ хуряалгые ойрын сагта дvvргэхэ—мvнөөдэрэй шухала зорилго.

ДАМ. ЖАМ.

Тvргэн темпээр хvдэлмэрилхэ

1939-40 онуудай hуралсалай жэлдэ тон hайн амжалтануудые туйлаха ба hургуулиингаа хvдэлмэриин шанарые vшөө hайжаруулхын тула, бvхы hургуулинууд болбол эхин тvрvvн hуралсалайнгаа шэнэ жэлдэ образцовоор бэлэдхэхэ уялгатай.

hургуулинуудай помещенинvvдые ремонтолхо, учебнигvvдые ба наглядно пособинуудые бэлэдхэхэ, hургуулинуудые багшанараар укомплектовалха г. м.асуудалнууд хадаа угаа ехэ гvрэнэй удхашанартай хэрэгvvд болохо байна, юуб гэхэдэ, эдэ хэрэгсэлнvvдые дvvрэн бэлэдхэhэнhээ, 1939-40 онуудай hуралсалай жэлэй амжалтанууд дулдыдаха байна.

Гэбэшье, зарим hургуулинууд хадаа hуралсалай шэнэ жэлдэ бэлэдхэлэй хvдэлмэриие ехэ удаан темпээр ябуулна.

Жэшээлхэдэ, Улан-Удын пединститут (директорэнь нvхэр Дуринов) 1939-40 онуудай hуралсалай жэлдэ бэлэдхэлэй хvдэлмэриие удаанаар ябуулжа байна. Августын 15-да hургуулиингаа помещенинуудта ремонт хэжэ дvvргэhэн байха ёhотой аад, мvнөө ремонтонь ба бэшэшье заhабаринуудань дvvрэхэ vды байна.

Мvн кабинедvvдэнь хvсэд hайнаар оборудовалагдаагvй. Тус hургуулиин оборудованида гаргашалагдаха мvнгэн зөөри ехэ дутамаг. Гансахан физическэ кабинедэй оборудованида 30 мянган тvхэриг хэрэгтэй байна.

Тээд, Наркомпрос болбол энэ hургуулиин бvхы оборудованида гаргашалагдахын тула, миил 80 мянган тvхэриг мvнгэ vгэhэн байна. Энэнь хадаа хаанашье хvрхэгvй байха юм.

Гадна, студентнэрые шэнээр абалга (набор) тон хангалтагvй. Энэ жэлдэ 90 студентнvvдые абаха аад, мvнөө миил 62 хvнvvд мэдvvлгэ vгэhэн байна.

Тэрэшэлэн, № 36 ба № 4 hургуулинууд hуралсалай шэнэ жэлдэ бэлэдхэл муутай. № 36 hургуулиин hуралсалайнь классуудта мvнөө хvртэр шекатурка хэгдэжэ дvvрээдvй, шэрдэгдээгvй ба сагаадагдаагvй, задагай байна.

Ушар иимэhээ, энэ vлэhэн богонихон саг соо хvдэлмэридөө эрид хубилалта хэжэ, hуралсалай шэнэ жэлые дvvрэн бэлэдхэлтэйгээр угтаха хэрэг хадаа гансахан hургуулиин директорнvvдэй ба гэгээрэлэй таhагуудай зорилго бэшэ, харин бvхы партийна ба советскэ организацинуудай боевой зорилго болно.

Ж.

ZURAG DEERE: Ulasxoorondiin buudalgiin zaooçno sorevnovaanida xabaadagşad V. A. Promiislov ba A. A. Govorkoov gegşed SSSR-ei Osoavixiimei CS-eer ynete belegyydeer şagnagdaba. (TASS-iin fotoxrooniko).

Шалгагдадаггvй договор

Улан-Удын мелькомбинадай хvдэлмэришэд ба хvдэлмэрилэгшэд хадаа 1939 оной январь hарада Читинскэ областиин № 2 мелькомбинадтай социалистическэ соревнованиин договор баталаhан байна. Тээд, соревнованиингаа хэрээр дvvргэгдэжэ байhан тухай результадые мvнөө болтор нэгэшье шалгаагvй. Энэ мэтын саараhан дээрэ хосороhон социалистичэскэ соревнованиhaa ямаршье результадай гарахагvйнь хэндэшье эли.

Энэ баталагдаhан социалистическэ соревнованиингаа договорой ёhoop, тэндэ заагдаhан пунктнvvдээ бодото дээрэнь бэелvvлжэ, баталhан договороо саг соонь шалгаха ба социалистическэ соревнованиин, стахановска хvдэлөөнэй vндэhэ hуури дээрэhээ vйлэдбэриин vндэр дээдэ показательнуудые харуулха, соревнованидаа Читинскэ областиин №2 мелькомбинадые илаха ябадалда профсоюзна организаци хадаа угаа ехэ рольтой байhан аад, завкомой тvрvvлэгшэ Омельшенко болбол энээн тухай ямаршье хvдэлмэри ябуулнагvй. Ядахадаа, Омельшенко болбол комбинадтаа хэдышье стахановцуудтайгаа хvсэд мэдэхэгvй байна.

Мvн комбинадай дирекци болбол энэ хэрэг тушаа шиидхэхы хэмжээябуулгануудые абажа шадаагvй.

Ушар иимеhээ, мелькомбинадай хvтэлбэрилэгшэд, партийна, комсомольско ба профсоюзна организацинууд хадаа стахановцуудай методые гээгдэгшэдтэ дамжуулан vгэлгые ба хvдэлмэрилэгшэдэйнгөө дунда социалистическэ соревнованиие vргэнөөр дэлгэрvvлжэ, тэдэнээ vдэр бvхэндэ хvтэлбэрилхэ уялгатай болоно.

С. Серетарова.

Byxedelxein viistavke deere

Nьju-Ioork, aavgustiin 2. (TASS). Nьju-Ioorkdoxi byxedelxein viistavkede xynyydei orolgo bolbol anxan neegdehendenь oroxodoo ton bagaar orodog bolhon baina geze medeesegdene. Orogşodoi too oloşoruulxiiji xyseze, viistavkiin administraaca bolbol sybbootiin ba voskreseeniiin ydernyydte viistavkede orolgiin tylelgiiji dooşoluulhan baigaa. Amerikaanska fiirmenyydei olon tooto kampaaninuud bolbol byxii nedeeliiin torşo soo orolgiin tylelgiiji dooşoluulxiin erelte xene.

Byxedelxein viistavkiin neegdehen yderhөө xolşo 16 millioon garan xynyyd viistavkede orohon baina.

Faşiis Ispaanidaxi mrakobeesiiin aaşa

Ispaanida, delxein 108 ton jixe erdemted ba pisaatelьnuudai byxii zoxioolnuud, terenei toodo, Geete, Leev Tolstoin, Kaantiin, Giygoogoi, Ibseenei, Balьzaagai ba busadai zoxioolnuud xorigdobo geze francuuzska Regaar zurnaal medeesene.

Xiliin saanahaa telegraammanuud

Byxedelxein viistavkiin soveed pavilьoondo Amerikaanska bagşanar

Nьju-Ioork, aavgustiin 1. (TASS). Ysegelder Kolumbiiska yniversiteedei dergedexi pedagogiiçeska kolleedzede huralsadag AXŞ-iin eldeb ştaaduudai dunda ba doodo hurguulinuudai 400 bagşanar xadaa Nьju-Ioorkdoxi, byxedelxein viistavkiin soveed pavilьoondo orobo. Bagşanar xadaa eksponaaduudiiji ton jixeer honirxozo xarahan ba Soveed Sojuuzdaxi azabaidalai eldeb olon ooblastьnuudaar olon tooto asuudalnuudiiji ekskyrsovoodhoo hurahan baina. Zdaaninuud ba eksponaaduudiiji haişaaba.

XITADDAXI VOJEENNE JABUULGANUUD

(Çynciin ba Loondonhoo, TASS-iin korrespondeentnyydei medeesehenei johoor)

Centraalьna Xitadta

Sinьjaanai xoito zygte ba zyyn-xoinonь ton şanga baildaanuud bolno. Xitad seregyyd bolbol koontrdobtolgodo orobo. Japoonsko nege koloonno xadaa Tynboodo dobtolxo gehen amzaltagyi hedelgiin hyylde, Ycziadianoo oşobo. Ijyyliiin 29-de, xitadai çaasiьnuud bolbol tereşelen Tamboodo dobtolzo baihan japoonsko koloonniiji soxizo, Mingaal ba Tynboogoi xoorondo baihan traakt deerexi Posiaaньçeeniiji koontrdobtolgoor ezelhen baina.

Urda xitaddaxi froontnuud ba Şanьsii proviinciin froont deere xubilaltanuud boloogyi.

* * *

Xitadai oficiaalьna medeenei johoor, Ijyyliiin xojordoxi xaxadta Xitadai byxii froontnuud deere japooncuudta esergyy 350 garan baildaanuud bolhon baina. Ede baildaanuudta japooncuudai geegdelenь 13694 xyn bolno. Zarim japooncuud amidiigaar pleende abtahan baina. Xitaduudaar ezelegdehen trofeinyydei toondo, 500 garan vintoovkanuud, 11 pylimioouduud, 5 buu zebsegyyd, jixeşeg bojepripaasuud bii. Ene yjede, xitadai regyliaarna ba partizaanska çaastьnuud japoonsko 56 taankanuudiiji ba avtobronevligyydiiji ygei xebe, japoonsko vojeenne 17 syydnenyydiiji şingeebe.

Aanglo-Xitadai xarilsaanuud

Loondon, aavgustiin 1. (TASS). Taiimsiin medeesehenei johoor, angliiiska praviitelьstvo bolbol Xitadtai xarilsaan tuşaa Aangliiin poliitika jamarşji xubilaltanuud ygeiJgeze xitadai praviitelьstviin medeende xyrgexiiji xitaddaxi өөriingөө posooldo daalgahan baina.

„Deili telegraaf end morning poost" gazeedei medeesehenei johoor, angliiiska praviitelьstvo bolbol AXŞ-iin praviitelьstviin, Daalьna Vostoogdoxi xojor oronuudai intereesyydte xamaaradag xeden asuudalnuud tuşaa hanamzaa xelexiiji erilte xehen baina.

ÇEXO-SLOVAACKA ERXIM GAZARNUUDIIJI KONFISKOVAALALGA

Varşaava, aavgustiin 2. (TASS). Germaanska zasaguud bolbol „Çeexi ba Moraaviiin protektoraadta" erxim gazarnuudiiji ezelee. „Ekspreess" geze poolьsko telegraafna aagenstviin medeesehenei johoor, Glyçiinske yjeezdde (Sydeete) çeexyydei ezelze baihan 330 kvadraatna kilomeetr gazar abtahan ba neemcyydte 15 miangan gektaar şaxuu gazaranь ygtehen baina.

XASAANSKAAR SOXIXO, STAXAANOVSKAAR XYDELMERILXE

ZURAG DEERE: Staarşa leitenaanta P.S. Olьxoovikiin jixe buugai xemzeeşedei podrazdeleeniiin komsomoolьcuud bolbol Xasaan nuurai deregedexi baildaanda japoonsko batareeiji ba xojor rootiin soldaadiiji ygei xehen baina. Dundanь—podrazdeleeniiin komandiir nyx. Olьxoovik (1938 on, aavgust) (Sojuuzfoto).

ZURAG DEERE: Negedegeer otdeelьne Ulaan tugta aarmiin N-ske çaastiin komandiirnuud bolbol Xasaan nuurai dergedexi baildaan sooguur japooncuudhaa abhan vojeenne eldeb zebsegyydiiji oboolozo baina. (1938 on, aavgust). (Sojuuzfoto).

RKKA-gei CENTRAALЬNA MYZEIDE

Xasaanska sobiitinuudai otdeel xadaa—Xydelmerişen Tariaaşanai Ulaan Aarmiin Gentraalьna myzein egeel zaluu otdeel myn. Udxaaraa, ene xadaa otdeel bişe, xarin ygoloog jym. Zygəər, terenei eksponaaduudanь—xasaanska baildaanuudai xelegyi gerşelegşed myn—myzein olon tooto xabaadagşadai ugaa jixe anxaraliiji bejedee tatadag baina.

Xabaadagşad xadaa Xasaanai geroinuud—I-dexi Primoorsko aarmiin bojeecyydei, komandiirnuudai ba politxydelmerilegşedei portreedyydiiji xarana. Xatuu şiryyn baildaanuudiiji xytelhen komkoor Şteerniin zorigtoi ba erelxeg niuuranь xaragdana. Martagdaşagyi komissaar—bolьşevиg I. A. Pazaarskiin portreed xaragdana. Ene xadaa daisadai gal doro, Zaozioorno ynderdexiin ştyyrme deere bojeecyydee zalan jabaa. Terenei zişeegeer zorigzohon bojeecyyd bolbol okooponuud ba tranşeihaa samurainuudiiji soxihon ba soveed soopkahoo tedeniiji zailuulhan baina. Zygəər, daisadai homon xadaa erelxeg komissaariiji xorolon alahan baina, I. A. Pozaarskida Soveed Sojuuzai Geroin nere zerge olgogdobo.

Pylimiootçig Golьjaanov... Neteryy samurainuudai dyte jireterenь xylieeze baihan ba pylimiootno xaluun galaar daisadai genziiji xiargahan baina. Xasaanska sobiitinuudai hyylde byxii manai orondo eli medeetei bolhon xynyydei portreedyyd baina. Edener—Soveed Sojuuzai geroinuud—I. D. Cernopiaatko, P. F. Tereeçkin, I. N. Moşliaak, soveed aviaaciin erid dobtolgonuudta xabaadagşa eskadriiliiin komissaar Zioi, liootçiguud, tankiistnuud, artilleriistnyyd, pexootno bojeecyyd.

Şil doro partiiina xojor bileedyyd. Edeeniiji ybsyyn deeree narinaar xadagalza, kommuniistnuud B. I. Şeeinkman ba D. I. Kripaax xojor exe oronoigoo tyləə baildaanda jabahan baigaa. Geroinuudiiji xorolon alahan daisadai homon bolbol partiiina bileedyydiijinь syme soxihon baina.

Çaastьnuudai partiiina organizaacanuud bolbol baildaanai bolzo baihan yje soo ysəərəəgyi. Xarin, edener xadaa xynyydeer dyyrgegdeze baigaa. Partiiina bişe zuugaad bolьşeviigyyd bolbol baildaanda oroxohoo urda tee gy, ali ataakanuudai xoorondoxi zabhar soo, bolьşeviig paartiiin zergenyydte oroxiin ereiteteigeer medyylge ygehen baina. „Baildaanda kommuniist bolood jabaxiiji xyseneb. Xerbee exe oronoigoo tyləə yxexe boloo haa, Leenin—Staalinai aguu jixe paartiiin çleenei nere zergiiji zyyze yxexiiji xyseneb,“—geze bojeecyyd ba komandiirnuud bolbol əəhediingəə medyylgenyydte bişehen baina.

Fotograafinuud deere şugii modonoi zurag... Baildaanda belen baihan xorgodomol taank xaragdana. Gysenilce deerenь tyşegleed taankiin komandiir nyx. Koonnov bolbol BKP(b)-ein zergede abtaxa tuxai medyylge bişene. Ulaan Aarmiin soloto çaastьnuudaar Zaozioorno ynderdexiin geroiiçeska ştyyrmiiji xaruulhan eskiizne zuraguud ilangajaa honirxoltoi baina. Zuraguud xadaa xasaanska baildaanuudta xabaadagşa leitenaant V. S. Poliakoovoor xegdehen baigaa.

Socialiis sorevnovaaniiin xyse şadal bolbol tedenei japoonsko samurainuudtai temeseldenь xasaanai geroinuudai bojevoi zoriigiiji zigyyrtyylhen baina. 32-doxi diviiziin bojeecyyd ba komandiirnuudai daisadta esergyy şiidxexii temeselei urda tee nyxedtəə elьgeehen uriaal soonь xelegdene: „Zoriigonuudaa erximeer şiidxexiin tula, samuraiska sabaxiaar geşxəgdehen soveed soopka deere, xen tyryyşeer soveed tugiiji namilzuulxab geze, 40 SD-ji soc. sorevnovaanida urinabdi.“

Myzeide orogşod xadaa xasaanai geroinuud geze dostoinoor nerelegdehen Leenin—Staalinai paartiiin ba aradai ynen sexe xybyydei portreedyydiiji haixaşaan xaranad. N. SERGEEJEV.

XASAAN NUURAI DERGEDEXI ZASTAAVADA

Xasaan nuur. Terenei nurangi erjenь xadaa aldarşahan xojor soopkanuud şingi, xatuu şiryyn baildaanuudai bolhon temdegyydtei zandaa baina.

Zaozioorno soopka. Nege zilei saad tee, Xasaanai geroi bolьşeviig Ivaan Moşliaagaar xiidxyylegdehen ub ulaaxan tug xadaa terenei oroi deere omogoor namilzana. Ştaabuudai negen deere iime ygenyydiiji yşəə xolo baigaad unşaza bolno: „Soveed oronoi ilaltata znaamiiji Zaozioorno ynderhəə xenşji abza şadaxagyi.“

Vorotaanuudiiji bii bolgohon baganuud xojor yndernyyd. Byri urdada, Nikolai II gedegei tabimalanь xadaa ede vorotaanuudta manççuurtai xudaldaa jabuulhan jym. Interveenciin zilnyydte, japoonsko ezemdegşed bolbol ene vorotaanuudaar, əəhediingəə erxim koloonnonuudiiji Soveed Daalьna Vostoogto asarahan baina. Tyryyşiingee ilaltanuudaaraa xyxişehen japooncuud bolbol tere yjede ede vorotaanuudiiji „zol zargalda oşoxo seberlegdemel xargii“ geze avaansaar nerelhen baigaa. Ulaan Aarmiin soloto çaastьnuud, geroiiçeska partizaanska otriaaduud xadaa interveentnyydiiji yı buta soxihon ba tedeniiji Tiiixi Okiaanai gyn gynzegii uharuu xajahan baina.

Xasaan nuurai raioondo japoonsko samurainuud bolbol preedmetne yroogiiji abaa. Zygəər, zanşalanь—xojordoxi natuura bolhon baina.

Socialiis xiliin xiorxo xursa çasovoinuudai heremzete niydenhəə xenşji zailaza şadaxagyi.

Hajaxan, otdeleeniiin komaandiir Kaarlov xadaa eneeniiji xereg deerenь xaruulaa.

Filiizkiin komaandovalza baihan nariaadai sostaav soo orolsozo Kaarlov xadaa ydeşelen oroi xile deere oşobo. Nomogoxon Xasaan, ysxen sagaan manan dunda baigaa. Terenei erjiiji, soopkadnuudiiji hyniiin balai xaranxii xuşana. Tiime hynide vaaxtiiji xaraza baixanь berxetei jym, ilangajaa heremzetei baixa xeregtei baina. Filiizkiin nariaad bolbol exe oronoor tereende daalgagdahan xariuusalgiiji gaixamşagaar hanaza jabaa.

Kaarlovai oopetna şixen xaaa şugii modonoi nabşahanuudai jesteestvenne bişeer harşaganaxiiji genete sonosobo. Kaarlov xadaa bejee gazarta niaalduulaad holzorbo. Harşaganahan gazarta dytelze jaba xadaa, şinexen myrnyydiiji xarazarxiba. Tere myrenyydenь xadaa uriaalgyi „allşadai“ negende abaaşahan baina...

Zastaava xadaa bojevoi ba politiiçeske huralsalaar dyyrenxei. Ygləənei mananai taraa ygei bolzo baixiin yjede—zastaava xyxiyyneer bodzo exilne. Fizzariaadkiin ba zaavtrakiin hyylde bojeecyyd bolbol olontooto soopkanuud deere garna. Huralsalai ataakanuud, dobtolgonuud, buudalganuud exilne. Şanga duuta „uraa“ xaşxaraldaanuud bolbol vintoovoçno buudalganuudtai niilen zedelne. Ende, nob nogooxon soopkanuud deere erelxeg, xyxiyyn, zyrxelig bojeec—soveed pograniiçnig xymyyzyylegdedeg baina.

Ydeşelen, zastaava deere voloçaajevska, kaxoovsko, xasaanska baildaanuud tuxai xongioo ajalgata duunuud, xyxiyyn enieeden şuujaanuud myyzekiin abiaanuud suuriaatana. Pograniiçniguud amarna, sengene. Kinomixaanik bolbol zastaava deere şine kinofiilmnyydiiji asarna.

Pograniiçniguud — xasaanovcuud, tereşelen manai exe oronoi pograniiçniguud bolbol soveed xilenyydei oiroo xyrteşegyin tyləə jamarşji minuutada zagsaxaar belen baina. Enenь yngerhen zilei avgustoovsko ydernyydte xaruulagdaa. Komaandovaanihaa, tus zastaavaar abtahan arbaad magtaalnuud xadaa eneen tuxai gerşelne. Xen manai orondo dobtolxiiji hedeneb, tede xadaa eneeniiji gaixaxa baina.

APAARCIN.

Posьjeetske Ulaantugta pograanootriaad.

ZURAG DEERE: Komandiirnuud—Daalьnavostooçniguud bolbol Xasaan nuurai dergedexi Zaozioorno yndertxe deere buugai tobşoor ba granaadai xelterxeide syme soxiuulhan bojevoi ulaan tugaa bodxozo baina. (1938 on, aavgust). (Sojuuzfoto).

Xasaan nuurai şadar japooncuudiiji butasoxihonoi oi

Negedygəər Tusxai Ulaantugta aarmi bolbol Xasaan nuurai şadar soveedei xeheg—territooriiji dobtolhon japoonsko imperialiistnuudiiji butasoxihon yderiiji, Zaozioorno ynderte generaalьna ştyyrm xehen yderiiji, byxii soveed aradtai negen xamta aavgustiin 6-da temdeglene. Ulaan Aarmiin çaastьnuud xadaa soveed ogoroodto xoinogşodoo xonşooroo şurguulxaa boiixiinь tulada, ene yderte japoonsko vojeenşçinede preedmetne yroogiiji ygehen baina.

Japoonsko vojeenşçine xadaa Soveed Sojuuzai xile deere provokaaciiji beledxexe zuuraa, soveed pograniiçniguud bolbol xiliiji ebdebe gehen xuurmag ygəər obşçeestvenne hanal bodoliiji uridşalan təəriyylhen ba Zaozioorno (Çankiifyyn) ynder xadaa japooncuudta xabaatai jym gehen veersiiji taraahan baina. Byri ijyyliin 20-do japoonsko posool Sigimiicy gegşiin, Zaozioorno ynderiiji seberlexe tuxai ylьtimaatumiiji soveed praviitelьstvodo oficaalьna bariuulxadanь, ene soopka xadaa yşəə xen negende bişe, zybxen le Soveed Sojuuzda xabaatai jym geze oilguulza ygtehen baigaa. Xynçyynske soglaşeenide xabsaruulagdahan kaartiiji, barimta bolgon xaruulagdahan jym. Terenei hyyleerşji, japoonsko vojeenşçine xadaa nanşaldaaşa petyyxnyyd şingieer, Zaozioorno ynderiiji xysəərəə abaxamnai geze byxii delxeide xaşxaraldaa hen.

Tiin, vojeenne jabuulganuud xadaa ijyyliin 29-de exilhen baina.

Japoonsko pograniiçniguudai nege roota bolbol xiliiji ebdeze, Beziimiaana ynder deere baihan 11 xyntei soveed pograniiçna otriaadiiji atakovaalhan baina. Soveedei ysəəxen xynyyd xadaa ylemze olon protiivnigoi urdahaa geroiiçeskoor esergyysen tulaldahan baigaa.

Ijyylirin 31-de, xile deere uridşalan asaragdahan 19-dexi strelkoovo diviiziiin polevoi çaastьnuudiiji, tedeende xabaatai bronepoojezdnuudtaigaaranь xynde, xyngen ba zeniitne, artilleeriteigeer, soveed soopkanuud teeşe dobtololgodo oruulhan baina.

Manai aldarta pograniiçniguud bolbol japooncuudta daxiaad le geroiiçeskoor esergyysee hen, gebeş, tedenerei xysenь tensexegyi baga baihan tuladanь suxariza oşoo. Japooncuud xadaa xiliiji nebteren 4 kilomeetr şaxuuda, manai territooriin nege uçaastogiiji ezemden abşoo hen. Zaozioorno ba Beziimiaanna yndernyyd japooncuudai garta orşohon baiba.

Arban xojor yderei torşo sooxi tulaldaanda damzan orohon sobiiti tiimeer exilhen baigaa.

Soveed Sojuuzda esergyy provokaaca xexiijinь japoonsko vojeenşçiniiji jyn baalaab? Japoonsko vojeenşçine xadaa Soveed Sojuuzai xilenyydei bata bexiiijinь ba Ulaan Aarmiin xysiiji turşaad yzexəə hanaa. Japoonsko vojeenşçiniiji, tedenerei, baruun teexi faşiis xaninuudanь iime provokaacada tylxize oruulaa.

Japoonsko vojeenşçine xadaa provokaacaa xexiin tulada Xasaan nuurai raiooniiji jaaxadaa şileze abahan bainab?

Xysed tenegşeg ba zyrxe bagataişag japoonsko generaalnuud bolbol ene uçaastog xadaa bagaar bexizyylegdenxei geze, myn tereşelen Zaozioorno (Çankiifyyn) ba Beziimiaanna soopkanuud xadaa soveed talahaa oroxodo berxeşeeltei geze xamagaii tyryyn naidazarxihan baina.

Aavgustiin 6-da generaalьna tulaldaan exilhen baina. Artilleriiiske beledxel, ygləənhəə xoişo jabuulagdaa. Soopkanuudiiji xuşahan mananai telerxedenь, soveed oronoi omog sookolnuud agaariiji byrxəəzerxiəə hen. Tedener xadaa xysendəə dyyren etigelteigeer tegşe stroigoor, hanaa zoborigyigəər ogtorgoido, eliideze jabaa.

Ulaan Aarmiin bojeecyyd xadaa aavgustiin 7-noi urda hyniiji, Zaozioorno ynderei tyləə ataakanuudiiji xeheer yngergəə, tiin, terenei xiara deere Soveed oronoi Ulaan tugiiji manduulhan baina.

Udaadaxi ydernyydtenь Beziimiaanna ynderei tyləə ba Zaozioorniin ara taliinь tyləə baildaan bolhon baina. Samurainuudai, xuuşan huurijaa ezelxiiji hedeze xehen olontooto ataakanuud gederge soxigdoo. Tiin, samurainuudai xaluuniinşji, tuulgaar ba buladaar xysed gegşeer xyrgəəgdehen baina. Tedenerei, baruunteexi faşiis xaninuudiinь jadaxadaa, haixaşaagaaşgyi daa. Japooncuud xadaa ebseje geze guixa baatai bolhon baina.

Xasaan nuurai şadar xehen provokaacanь japoonsko vojeenşçinede iime gutamşagaar dyyree hen. Exe oronoo arşalagşad xadaa otvaagiin, erelxegei ba geroiizmiin zişeenyydiiji xaruulaa. Bojeecyyd xadaa Staalinai neriiji nerelen jabaza, samuraiska pozicanuudiiji ştyyrmelelgede jabahan ba ilahan baina.

Soveed Sojuuzai ba terenei Ulaan Aarmiin xyseşadaliiji byxii delxeide xaruulza, ulaan tug xadaa Zaozioorno ynder deere omogoor namilzan xiiidene.

Aguujixe arad xadaa japoonsko agreessornyydiiji yxese soxihon əəriingəə geroiiçeska xybyydeeree ton zyiteigəər omogorxono.

Xasaan nuurai şadarxi baildaanda paarti ba aradai xeregei tyləə geroiiçeskoor naha barahan komissaar Ivaan Pozaarski ba politryyg Ivaan Gvazdioov gegşed, nerenyydee mynxe aldaraar şimeglee. Tedener xadaa şarxatahanşji haa, daisanai homondo dairagdaza naha barataraa, stroihoo zaisaagyi.

Soveed exe oronoi tyləə baildagşadai seezen soonь japoonsko bulimtaragşadta zebyyrxelei gal badaraza jabaa, bojeec byxen geroiiçeska poodviguudiiji xee, xyn byxen xadaa neterhen daisaniiji eseslexee xysəə. Ede bojevoi ydernyydte Ulaan Aarmiin bojeecyyd bolbol socialiis baiguulaltiin byxii froontnuud deere soloto ilaltanuudiiji organizovaalagşa—bolьşeviig paartiiiji toiron byri niagtaar zagsahan baina.

Vraaçnuud, bojevoi xaninuud—komandiirnuudai hamgaduud—bultadaa, japoonsko bulimtaragşadiiji yibutasoxilgodo şin zorigtoigoor tuhalalsahan baina.

Soveed praviitelьstviin glavaa nyxer Moolotov bolbol SSSR-ei Verxoovno Soveedei Gurbadaxi Seessi deere ton todoor iigeze xelehen baigaa: „Soveed praviitelьstvo xadaa əəriingəə xilenyyd deere japoono-mançzuurska voinske çaastьnuudai zyghəə jamarşji provokaaciiji tesexegyi. Mongol Aradai Respyyblikiin xilenyyd tuşaaşji mynəə xadaa eneeniiji hanuulagdaxa baina. Xoorondoo tuhalalsaxa tuxai doogovoroigoo johoor, Mongol Aradai Respyyblikiin xilenyydiiji əərətəə xabaatai xilenyyd şingieeree le erideer arşalxa bainabdi geze uridşalan hanuulxa johotoib“.

Ede ygenyyd xadaa japoonsko vojeeşçinede hyrəəte hanuulga bolxo. Ulaan Aarmi xadaa MNR-iin seregyydtei eblerze, japoonsko samurainuudta preedmetne yroogiiji dabtaza ygexe, zygəər, xeregtei boloo haanь ene yroogiiji byri şangadxaxa.

Je. Mozzuuxin.

Харюусалгата редактор Р. БИМБАЕВ.

Адрес редакции: Центросоюзная 19 Теле фоны: редактора — 8-44, отв. секретаря 8-23, Сельхозотдел — 7-55, Промотдел — 5-07.

[illegible] типографи.

бурглавлит № 1117